

Zápis z 10. zasedání Výboru pro socio-ekonomický rozvoj Rady vlády pro udržitelný rozvoj (RVUR)

10. září 2015, Úřad vlády, místnost č. 201

Přítomní: Miroslav Hájek (ČZU), Aleš Chmelař (ÚV ČR), Ivo Kaplán (EUF), Vladimír Kváča (MMR), Jana Simonová (Glopolis), Bohumil Beneš (ZK), Pavel Sulík (MPSV), Radka Švábová (MŽP), Jan Žůrek (KPMG), Jiří Nekovář (CEF), Jaroslav Šulc (ČKMOS), Zbyněk Machát (ÚV ČR)

Body programu:

- 1) Informace k průběhu a formě komentování studií k limitům těžby zpracovaných pro MPO (Z. Machát, J. Simonová), informace k přijatým usnesením v dalších výborech RVUR (Z. Machát) a k tvorbě podkladových materiálů ve věci limitů pro pana premiéra (Z. Machát)
- 2) Informace k průběhu sběru tezí pro aktualizaci Strategického rámce udržitelného rozvoje a zapojení Výboru pro socio-ekonomický rozvoj RVUR (Z. Machát)
- 3) Prezentace V. Kváči k tématu Vládnutí/Governance, „Problém kvality ve veřejné správě z pohledu System Thinking“.
- 4) Prezentace M.Hájka k tématu Nefinanční reporting a návrh na jeho zavedení v ČR.
- 5) Různé.

Výstupy a úkoly:

- 1) Členové a členky Výboru pro socio-ekonomický rozvoj jsou vyzváni k hlasování per rollam ve věci výsledné textace usnesení k otázce prolomení Územně ekologickým limitům těžby a to do 16.00 dne 14.9.2015.
- 2) Členové a členky Výboru pro socio-ekonomický rozvoj v jim věcně příslušných oblastech schváleného plánu práce mohou podávat návrhy na Teze pro ověření v rámci procesu aktualizace ASRUR a to do 15.9.2015

Termín příštího zasedání Výboru pro socio-ekonomický rozvoj je stanoven na 6.10.2015 od 14.30.

Předběžné body programu na další zasedání výboru:

- 1) Prezentace úvodních myšlenek k tématu Vládnutí/Governance, „Problém kvality ve veřejné správě z pohledu System Thinking“; Vladimír Kváča.
- 2) Nefinanční reporting a návrh na jeho zavedení v ČR; Miroslav Hájek.

K bodu programu č. 1: Informace k průběhu a formě komentování studií k limitům těžby zpracovaných pro MPO (Z. Machát, J. Simonová).

Z. Machát informoval o stávající situaci, genezi návrhu usnesení a dalších předpokládaných krocích ve věci Územně ekologických limitů.

A. Chmelař zrekapituloval dosavadní proběhlou diskusi ve výboru a výsledky prezentací k Územně ekologickým limitům.

Následovala diskuse k návrhu usnesení.

J. Šulc se zdrží hlasování, děkuje za připravené podklady.

J. Simonová krátce představila usnesení 2. a 5. výboru RVUR.

J. Nekovář navrhl formulaci usnesení změnit a to tak, aby obsahovalo explicitní výzvu k neprolamování limitů a zdůraznilo nutnost dlouhodobého pohledu.

Navrhl doplnit větu „Proto by vláda měla přijmout rozhodnutí ve prospěch dlouhodobého veřejného zájmu“ o: "a neměla by přistupovat k prolomení limitů."

J. Simonová souhlasila s návrhem a uvedla, že důraz na podporu teplárenství je ze strany MPO přílišný, že celé odvětví projde velkou změnou a zachování teplárenství v jeho současné podobě je nereálná.

R. Švábová uvedla, že odložení rozhodnutí ve věci limitů a prodlužování současného stavu znamená pouze hledání řešení později pro větší rozsah škod nejen v regionu, ale i v celé ČR.

J. Simonová uvedla, že vláda musí reagovat na směr jednání probíhajících na mezinárodních fórech a to nikoliv, protože by pro nás byla závazná, ale protože vytyčují směr budoucího vývoje, který v těchto odvětvích nemůžeme ignorovat.

J. Nekovář navrhl reformulaci usnesení a doplnění zdůrazňující dlouhodobé hledisko při rozhodování.

B. Beneš uvedl, že by hlasoval pro V1, ve všech předložených materiálech je uhlí pojímáno pouze jako zdroj energie. Naprosto chybí analýza jiných prvků v geologických vrstvách obsahujících uhlí, jako jsou galium, germanium, není zhodnocena přítomnost lithia, arsenu, kadmia a dalších.

Doporučení Výboru pro socio-ekonomický rozvoj RVUR k územně ekologickým limitům těžby hnědého uhlí

Případná korekce Územně ekologických limitů těžby v severočeské hnědouhelné pánvi stanovených usnesením vlády ze dne 30. října roku 1991 č. 444 je zásadní strategické rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky nejen pro ústecký region, ale i českou veřejnost, která ponese pozitivní i negativní dopady budoucího energetického mixu, energetické efektivity a prosperity české energetiky. Toto rozhodnutí nemůže být přijato bez provedení dalších odborných studií, které zodpoví množství dosud nezodpovězených otázek vyplývajících z veřejné debaty vedené v posledních měsících a doposud provedených studií o územně ekologických limitech těžby v severočeské hnědouhelné pánvi a důsledcích variant jejich případného prolomení. V současnosti je nutné zaměřit se na propojení výsledků těchto studií s úvahami o strategickém rozvoji severočeského regionu, ČR a globálními trendy. Proto by vláda měla přijmout rozhodnutí ve prospěch dlouhodobého veřejného zájmu a neměla by přistupovat k prolomení územně ekologických limitů těžby v severočeské hnědouhelné pánvi stanovených usnesením vlády ze dne 30. října roku 1991 č. 444.

K bodu programu č. 2: Informace k průběhu sběru tezí pro aktualizaci Strategického rámce udržitelného rozvoje a zapojení Výboru pro socio-ekonomický rozvoj RVUR

Z. Machát představil tři možné varianty postupu:

V1 předloží se teze vzaté na vědomí RVUR v květnu 2015,
V2 předloží se teze vzniklé propojením materiálu vzatým na vědomí RVUR v květnu 2015, následnými komentáři členů Výboru a propojí se s tezemi připravenými J. Simonovou a komentovanými členy výboru,
V3 stejná jako V2 a navíc garanti témat z plánu práce, ke kterým nebyly zpracovány teze, předloží základní teze ke svým tématům.

V. Kváča uvedl, že jeho oddělení pracuje na tezích a vše v termínu vloží do systému sběru. Dále navrhl, že by bylo vhodné klastrovat teze podle SDGs.

Z. Machát uvedl, že se aktuálně řeší způsob implementace SDGs do podmínek ČR.

I. Kaplán navrhl, že by bylo vhodné zřídit ministerstvo hospodářství po vzoru Francie.

J. Simonová zdůraznila roli SDGs, text se vyjednával poslední tři roky, výsledkem jsou cíle, které budou závazné, EU je lídrem v jejich vyjednávání a ČR by neměla zůstat mimo tento proces.

A. Chmelař bude ve Francii diskutovat francouzské a české zkušenosti a setká se s Jeanem Pisani-Ferrym, kterého by rád pozval do Prahy v roce 2016.

K bodu č. 3: Prezentace V. Kváči k tématu Vládnutí/Governance, „Problém kvality ve veřejné správě z pohledu System Thinking“.

Prezentace byla z časových důvodů odložena na další jednání výboru.

K programu č. 4: Prezentace M. Hájka k tématu Nefinanční reporting a návrh na jeho zavedení v ČR.

Prezentace byla z časových důvodů odložena na další jednání výboru.

Zapsal: Zbyněk Machát
Počet stran: 3 / celkem 7
Počet příloh: 1
Datum: 10. 8. 2015

Příloha č. 1. Zdůvodnění k usnesení Výboru pro soc. – ek. rozvoj k územním limitům těžby hnědého uhlí:

Rozhodnutí o korekci limitů těžby hnědého uhlí je zásadní strategické rozhodnutí s dalekosáhlými důsledky nejen pro dotyčný region, ale i českou veřejnost, která ponese dopady budoucího energetického mixu, energetické (ne)efektivnosti a (ne)prosperity české energetiky. Proto vláda by měla přijmout rozhodnutí ve prospěch veřejného zájmu, nikoliv jen zájmu podnikatelů, ale i daně platících veřejnosti, včetně občanů severočeského regionu. Proto je třeba před rozhodnutím odpovědět na následující otázky:

1. Je těžba hnědého uhlí přínosná nebo ztrátová pro ČR?

Je známo, že nevytěžené uhlí je vlastnictvím občanů ČR a jeho zásoba má strategický význam s rostoucí hodnotou do budoucna. Jakmile se vytěží, stává se majetkem těžařů a občané získávají pro veřejné účely do státního rozpočtu pouze 2 procenta ceny uhlí jako poplatek těžebních společností státu. Výnosy z těžby uhlí, které získávají vlastníci těžebních společností, jsou významné, ale podstatně nižší než externality a těžba uhlí je tudíž rentabilní jenom proto, že externí náklady a dopady na zdraví a životní prostředí nesou občané a veřejné rozpočty. Odhaduje se, že externí náklady, spojené s poškozením zdraví a životního prostředí v důsledku spalování uhlí překračují výnosy z těžby uhlí o zhruba 70% (viz studie UV). **Stát, který se významným dílem podílí na vlastnictví ČEZu, je tak jediný vlastník, který na těžbě uhlí nevydělává, neboť dividendy zdaleka nestačí na krytí externalit těžby a spalování hnědého uhlí.**

Kromě znehodnocování a zkracování života občanů, ke kterému dochází nejvíce, ale nejenom, v severočeském regionu, si Česká republika s rychlejším čerpáním zásob uhlí podkopává budoucí energetickou bezpečnost a soběstačnost. Současná energetická soběstačnost není tak významná, neboť máme přístup na světový trh, kde je bohatá nabídka různých zdrojů energie, mnohdy i lacinější než ta vyráběná v Česku, zejména pokud se zakalkulují externí náklady.

Závěr:

Není pochyb o tom, že **ekonomické dopady těžby uhlí jsou diametrálně rozdílné pro různé skupiny veřejnosti**. Zatímco pro majitele těžařských a energetických společností znamená prolomení limitů přístup k novým zásobám mnohdy kvalitnějšího uhlí a příležitost k růstu těžby a zisků, pro stát představuje prolomení limitů vyšší výdaje státního rozpočtu na externí výdaje těžby a spalování uhlí, zejména na zdravotnictví. Pro občany ČR to znamená horší životní prostředí, poškozování zdraví a zkracování lidského života. Pro severní Čechy to znamená potvrzení dosavadní linie obětování regionu bez pozitivní perspektivy a odsunutí naděje na vybudování čistých severních Čech, kde by lidé chtěli žít a podnikatelé podnikat. I když se nebudou redukovat místa v dolech, bude stoupat nezaměstnanost, protože nadále nebude pro podnikatele perspektivní otevírat nové provozy v celkové nejistotě a pro lidi zakládat rodiny a svou budoucnost v regionu s prokazatelně kratší délkou života. **Prolomení limitů tak může být přínosné jenom pro vlastníky podílů těžařských a energetických podniků, kromě státu. Těžba hnědého uhlí a podpora jeho spalování je pro stát a daňové poplatníky ztrátová a s rostoucími trvalými následky na zdraví obyvatel a rostoucími výdaji ze státního rozpočtu.**

2. Bude hnědé uhlí potřeba za 30 let stejně jako dnes? Bude 600 000 domácností stále topit uhlím? Nebudou mladé domácnosti spíše používat čisté energie. Nebudeme mít nižší spotřebu energií díky zateplení, solárním panelům na střeše a energeticky efektivním spotřebičům?

V minulých letech došlo k výraznému poklesu poptávky po uhlí. Studie zpracovaná na Úřadu vlády k problematice limitů přináší údaje, z nichž vyplývá, že hrubá spotřeba uhlí v ČR poklesla od roku 2007 do roku 2013 o 23%. Studie V. Šebka „Ekonomické souvislosti k územně ekologickým limitům“ těžby uvádí, že v minulých letech docházelo ročně k poklesu

spotřeby uhlí o 2% v centrálních výtopnách o 3% v podnicích a o 5% v maloobchodě pro individuální vytápění. **Dlouhodobý trend postupného poklesu poptávky je v souladu s postupným útlumem těžby v rámci stávajících limitů.**

Dalším důležitým trendem je dynamický technologický pokrok v oblasti obnovitelných zdrojů, decentralizace produkce a skladování energií, tendence k úsporám a energetické efektivnosti, která se masově prosazuje ve spotřebním průmyslu a vede k celkovému snižování spotřeby energií. Pokles spotřeby energií se již projevuje ve vyspělých zemích i v ČR. EU předpokládá snížení energetické spotřeby o 50% do roku 2050. Vzhledem k těmto světovým trendům a současnému klesání poptávky po uhlí v ČR je zřejmé, že jakákoliv varianta prolomení limitů bude generovat **nadprodukcí uhlí, což povede k nižším cenám a nižší efektivnosti těžby.**

Závěr: Lze předpokládat, že poptávka po uhlí bude nadále klesat díky nepohodlí spalování uhlí v domácnostech, zvyšující se popularitě obnovitelných zdrojů a zateplování budov. Navíc bude klesat i celková potřeba energií díky energetické efektivnosti ve výrobních procesech, miniaturizaci výrobků, energetickým úsporám spotřebičů atd. To vše naznačuje, že efektivnost těžby za limity by mohla být z podnikatelského hlediska problematická.

3. Jaké národní politiky sledují vyspělé země vis-a-vis těžby a spalování hnědého uhlí? Jaký vývoj cen se dá předpokládat v souvislosti s rozmachem obnovitelných zdrojů?

Již dnes ČR zaostává za technologicky vyspělým světem v podílu uhlí a obnovitelných zdrojů (OZ) na výrobě energie. Zatímco vyspělý svět dosahuje růstu podílu obnovitelných zdrojů a usiluje o snížení podílu uhlí v energetickém mixu (Německo generuje dnes 27% energie z OZ a v roce 2025 to bude 40-45 %), ČR má dnes 51% elektřiny z uhlí (světový průměr je 40 %) a obnovitelné zdroje se podílejí na výrobě energie jen 11%. Růst podílu OZ v energetickém mixu Evropy a zvyšování energetické efektivnosti jsou spojeny a poklesem cen elektřiny. ČR je součástí evropského trhu s energiemi, kde ceny jsou určovány silnými ekonomikami, zejména Německem. Se strategickým cílem Německa generovat do roku 2050 80% energií z obnovitelných zdrojů bude nutně docházet k dalšímu trvalému poklesu cen energií, kterému ČR se svým zastaralým energetickým mixem nebude moci konkurovat.

Závěr: Uvažované prolomení těžebních limitů jde proti technologicky pokrokovým trendům, utvrzuje neefektivní, zdraví a přírodu poškozující energetický mix, s kterým se ČR v budoucím globálním kontextu nebude moci prosadit.

4. Jak postupují mezinárodní jednání o klimatické změně a jaké dopady úmluv na ochranu životního prostředí lze očekávat?

Mezinárodní klimatická jednání jsou extrémně složitá, neboť se dotýkají fundamentálních zájmů různých podnikatelských a mocenských struktur. I když se dosažení dohody a přijetí společných závazků rok od roku odsouvají, národní politiky mnoha významných států a strategie podnikatelů se již mění v souladu s budoucími dohodami. Stále více se projevují v národních politikách podpory obnovitelných zdrojů, roste zájem podnikatelů o výzkum a vývoj zařízení pro decentralizovanou výrobu, distribuci a skladování energie. Dochází k rychlému poklesu nákladů na využití obnovitelných zdrojů, růstu podílu čistých energií a poklesu spalování uhlí. Lze s jistotou předpokládat, že současné trendy povedou dříve či později k významnějším mezivládním ekologickým závazkům, přísnější ekologické legislativě a rostoucí penalizaci zdrojů znečišťování.

Závěr: Při jakékoliv variantě prolomení ekologických limitů těžby je nutné počítat s tím, že v důsledku nadcházejících environmentálních úmluv a díky rostoucí ekologické vnímavosti ponese ČR negativní ekonomické důsledky svého rozhodnutí.

Ztráty ve formě přímých finančních nákladů na úhradu penalizace však nebudou ty hlavní. Podstatnější ztráty se projeví v důsledku reputace ČR jako země, nedbající o čistotu ovzduší a zdraví svých obyvatel a potažmo i turistů.

Nepřímé ztráty prolomení limitů budou fatální zejména pro severní Čechy, které se tím budou muset vzdát možnosti budovat čistý region, který by mohl poskytovat rozšířené zázemí pro lázeňství, sportovní, léčebnou a rehabilitační turistiku s klientelou ze západní Evropy. Tuto perspektivu však prolomení limitů vyloučí nejméně pro dnešní mladou generaci, jestli ne pro vždy. Bezvýchodnost situace se v regionu už dnes projevuje vysokou nezaměstnaností, nižší vzdělaností a sociální úrovní, rostoucí nespokojeností, kriminalitou a konflikty. To odrazuje podnikatele od investic a neblahý trend se bude prohlubovat. Není pochyb, že ekonomické důsledky pro stát budou enormní.

5. Nejsilnějším argumentem pro prolomení limitů je hrozba, že uzavírání dolů povede k růstu nezaměstnanosti, která už je nyní nejvyšší v celé ČR. Je tomu skutečně tak? Některé analýzy prokazují, že současná nezaměstnanost v regionu nekoreluje se zaměstnaností v dolech. Není vysoká nezaměstnanost spíše odrazem přetrvávající nezdravého prostředí, ze kterého schopní lidé odcházejí, a nejistoty budoucího vývoje?

Údaje, které přinášejí tři nejnovější studie o ekonomických dopadech korekce limitů, svědčí o tom, že neprolomení limitů se nemusí projevit v růstu nezaměstnanosti. Studie PWC, V. Šebka i pracovníků Úřadu vlády upozorňují na skutečnost, že počty propuštěných budou nižší v důsledku postupného odchodu stávajících zaměstnanců do důchodu. Studie PWC odhaduje maximální kumulovaný odchod pracovníků dolů od roku 2015 do 2050 ve variantě neprolomení limitů na 3355 pracovníků, tj. zhruba 95 pracovníků ročně. V těchto počtech jsou však započítáni nejen ti, kteří odejdou do důchodu, ale také noví pracovníci, které bude třeba najmout pro zajištění těžby v případě maximálního prolomení limitů. Pokud by však nedošlo k prolomení, nebudou se noví pracovníci vůbec najímat a školit a stávající zaměstnanci budou postupně odcházet do důchodu.

Závěr: Nic nenasvědčuje tomu, že by mělo v případě dodržení limitů dojít k dramatickému propouštění s vážnějšími sociálními důsledky. Navíc stoupne zaměstnanost díky sanačním pracím a novým investicím, které půjdou do nově budovaného regionu.

6. jaké jsou jiné alternativy pro region severních Čech než uhlí? Jak zaměstnat několik tisíc pracovníků, aniž by se musela rozšiřovat plocha zničené země? Je možné vytvořit několik desítek pracovních míst ročně v regionu severních Čech a vyškolit či přeškolit nezaměstnané?

Samozřejmě že ano a existuje určitě mnoho alternativ. Nejjednodušší alternativa by mohla budovat na existujícím bohatství (jiném než uhlí). Kromě jiného, Severní Čechy mají hory, které mohou sloužit pro sportovní vyžití a sportovní turistiku, mají lázně, které ve spojení s vysokou úrovní zdravotnictví a rozvinutým novým rehabilitačním zázemím by mohly sloužit pro komplexní léčebnou, rehabilitační a lázeňskou péči, mají kulturní památky atd. atd. A sousedí s bohatým Německem, jehož obyvatelstvo stárne, a s rostoucím volným časem bude hledat rekreační ozdravné pobyty – v čistém prostředí, s výborným lékařským a rehabilitačním zázemím. Bohatší Němci ho nachází v západní Evropě, ale pro střední vrstvu to bude stále více střední Evropa. Nebudou to ale severní Čechy, rozšiřující těžbu uhlí.

Závěr: Do hledání žádoucí alternativy pro budoucnost severních Čech je třeba zapojit veřejnost, aby se dosáhlo širokého konsenzu o budování nového regionu, za podpory vlády, neziskového i soukromého sektoru.

7. Co udělá s regionem vize čisté perspektivy?

Vize čistého regionu přinese jistotu obyvatelům, že životní prostředí se bude postupně zlepšovat, a současné nižší životní náklady umožní start mladým rodinám, jejichž příliv postupnělepší kvalifikační strukturu. Současná nižší cena práce naláká soukromý sektor, zejména stavebnictví, pokud bude vize podpořena projektem podpory výstavby zdravotnických, rehabilitačních, výzkumných, vývojových, inovačních nebo jiných center ze státního rozpočtu. Podpora nové orientace severočeského regionu ze strany státu a pozitivní dopady na environmentální parametry regionu sousedícího s Německem by jistě byly účinnými argumenty pro podporu z nových zdrojů EU pro velké strategické projekty, tzv. Junckerova balíčku.